

Porozumění patriarchátu

bell hooks

bell hooks
Porozumění patriarchátu
2004

Získáno 1. 11. 2024 z <https://spinkdistro.art/>
Proč některé děti nesmějí hrát kuličky? Proč mají někteří lidé potřebu nad jinými neustále panovat a rozkazovat jim? A proč se pojmenování tohoto problému ve společnosti setkává s odporem?

Žijeme v patriarchátu: systému genderované nadvlády. Bell hooks na příkladu svého dospívání vysvětluje, jak patriarchát funguje a jak přispívá k výše zmíněným problémům.

Přeloženo z anglického *Understanding Patriarchy*, bell hooks

Získáno z:

<https://imagenoborders.org/pdf/zines/UnderstandingPatriarchy.pdf>

Překlad: Jindra, Design: Jindra, Korektury: Marie, 2023

Verze zínů: 1.0.3

Použité obrázky - Přední strana: Charles Henry Alston – The Family
(volně přeloženo: Rodina), 1955

Získáno z

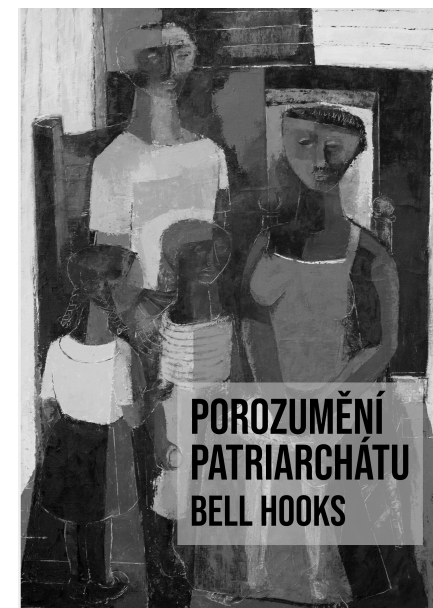
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charles_Henry_Alston,_The_Fami

(15. 3. 2023).

Licence: CC2

<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/deed.en>

anarchistickaknihovna.org

2004

Patriarchát je ta nejnebezpečnější společenská choroba napadající mužské tělo a duši v našem národě. Přesto většina mužů nepoužívá slovo „patriarchát“ v každodenním životě. Většina mužů nad patriarchátem nikdy nepřemýšlí – co znamená, jak je vytvářen a udržován. Mnoho mužů našeho národa (**Pozn. překl.: USA**) by to slovo ani nedokázalo správně vyslabikovat nebo vyslovit. Slovo „patriarchát“ prostě není součástí jejich běžného každodenního přemýšlení ani mluvy. Muži, kteří to slovo slyšeli a znají ho, si ho většinou spojují s bojem za osvobození žen, s feminismem, a proto toto slovo zamítají s tím, že je pro jejich životní zkušenost irelevantní. Já jsem strávila více než posledních třicet let stáním na pódiích a řečením o patriarchátu. Je to slovo, které používám denně, a muži, kteří slyší, že jej používám často, se mě ptají, co tím myslím.

Nic nevyvrátí starou antifeministickou projekci mužů jako všehomocných než jejich základní neznalost klíčového aspektu politického systému, který od narození do smrti tvaruje mužskou identitu a chápání sebe samého. Často používám frázi „imperialistický bělošsky-supremacistický kapitalistický patriarchát,“ abych popsala vzájemně prolínající se politické systémy, které jsou základem politiky našeho národa. Z těchto systémů se během dospívání nejvíce naučíme o patriarchátu, i když se nikdy nedozvíme to slovo, protože patriarchální genderové role jsou nám přiřazeny už v dětství a nepřetržitě jsme vedeny k co nejlepšímu naplňování těchto rolí.

Patriarchát je politicko-společenský systém, který trvá na tom, že muži jsou ze své podstaty panující, nadřazení všemu a všem, kteří jsou považováni za slabé, obzvláště ženám, a že jsou obdařeni právem panovat a vládnout nad slabými a udržovat tuto nadvládu skrze rozmanité formy psychologického teroru a násilí. Když jsme se já a můj bratr narodily s ročním odstupem, patriarchát určil, jak se na nás oba budou dívat naši rodiče. Oba naši rodiče věřily v patriarchát; patriarchálnímu smýšlení je naučilo náboženství.

V kostele se moji rodiče naučily, že Bůh stvořil muže, aby vládl světu a všemu v něm, a byla práce ženy pomáhat muži plnit tyto úkoly, podrobit se, a vždycky zaujmout podřízenou roli ve vztahu k mocnému muži. Byly učeny, že Bůh byl muž. Tato učení byla posilována každou institucí, se kterou se potkaly – školami, soudy, kluby, sportovními arénami, a také kostely. Přijaly patriarchální smýšlení, stejně jako všechny ostatní v jejich okolí, naučily ho své děti, protože se zdálo být „přírozeným“ způsobem organizace života.

Jako jejich dcera jsem byla učena, že mojí rolí je sloužit, být slabá, být zbavena břemene přemýšlení, pečovat a starat se o ostatní. Můj bratr byl učen, že jeho rolí je být obsluhován; žít; být silný; myslet, vytvářet strategie a plány; a odmítat péči a starost o ostatní. Já jsem byla učena, že se k ženě nehodí být násilná, že to je „nepřirozené.“ Můj bratr byl učen, že jeho hodnota bude určena jeho vůlí činit násilí (třebaže za patričních okolností). Byl učen, že pro chlapce je užívání si násilí dobře (byť jen v patričních okolnostech). Byl učen, že chlapec by neměl vyjadřovat svoje pocity. Já jsem byla učena, že dívky mohou a měly by vyjadřovat pocity, nebo alespoň některé z nich. Když jsem na odepření hračky odpověděla vztekem, byla jsem jakožto dívka v patriarchální domácnosti učena, že vztek není vhodný ženský pocit, že by nejen neměl být vyjadřován, ale měl by být vyhlazen. Když můj bratr na odepření hračky odpověděl vztekem, byl učen, že jeho schopnost vyjádřit vztek byla správná, ale měl se naučit, za jakých podmínek je nejlepší popustit svou agresi. Nebylo pro něj dobré svůj vztek obracet proti přáním rodičů, ale byl učen, že později, až vyroste, vztek je povolen a nechat se jím vyprovokovat k násilí mu bude užitečné k ochraně domova a národa.

Žily jsme ve farmářské krajině, izolovány od ostatních lidí. Své povědomí o genderových rolích jsme se naučily od svých rodičů, odkoukaly jsme ho z jejich chování. Můj bratr a já si pamatujeme svoje zmatení ohledně genderu. Ve skutečnosti jsem byla silnější a násilnější než můj bratr – rychle jsme se naučily, že to je špatně. A on byl jemný, mírumilovný chlapec – naučily jsme se, že to je velmi špatně. Přestože jsme byly často zmatené, jeden fakt jsme věděly jistě: nemohly jsme být takové a chovat se tak, jak bychom chtěly, dělat, na co jsme se cítily. Bylo nám jasné, že naše chování muselo následovat předurčený, genderovaný scénář. Obě jsme se v dospělosti naučily slovo „patriarchát“, když jsme se dozvěděly, že scénář, který předurčil, kým bychom měly být, a identity, které bychom měly utvářet, byl založen na patriarchálních hodnotách a přesvědčeních o genderu.

Vždycky jsem měla větší zájem na zpochybňování patriarchátu než můj bratr, protože to byl systém, který mě vždy vylučoval z aktivit, na kterých jsem se chtěla podílet. V našem rodinném životě padesátých let [20. století] byly „kuličky“ chlapecká hra. Můj bratr zdědil své kuličky od mužů v rodině; měl malinkatou krabičku. Všechny velikosti a tvary, úžasně vybarvené, pro mé oko to byly ty nejkrásnější předměty. Hrály jsme si s nimi společně, já jsem často agresivně lpěla na té, kterou jsem

měla nejraději a odmítala ji sdílet. Když byl otec v práci, byla naše matka v domácnosti zcela spokojená s tím, že jsme si společně hrály kuličky. Ale táta, který se na naši hru díval z patriarchální perspektivy, byl znepokojen tím, co viděl. Jeho dcera, agresivní a soutěživá, hrála lépe než jeho syn. Jeho syn byl pasivní; zdálo se, že se ten hoch ani nezajímal o to, kdo vyhrával, a byl ochoten na požádání své kuličky odevzdat. Táta se rozhodl, že tahle hra musí skončit, že jak já, tak můj bratr musíme dostat lekci ohledně vhodných genderových rolích.

Jedno odpoledne dostal můj bratr svolení od táty přinést plechovku s kuličkami. Já jsem oznámila svou touhu také hrát, ale bratr mi na to řekl, že si „holky s kuličkama nehrajou,“ že to je klučíčí hra. To nedávalo žádný smysl mému čtyř- nebo pětiletému já a trvala jsem na svém právu hrát tím, že jsem sbírala kuličky ze země a střílela s nimi. Táta zakročil a řekl mi, ať přestanu. Neposlechla jsem. Jeho hlas byl hlasitější a hlasitější. Pak mě najednou popadl, ulomil prkno ze dveří a začal mě s ním bít, řka „Jsi jen malá holka. Když řeknu, abys něco udělala, myslím to vážně.“ Mlátil mě a mlátil, chtěl, abych přiznala, že jsem pochopila, co jsem provedla. Jeho vztek, jeho násilí upoutalo pozornost všech. Všechny z rodiny seděly jako přikované, uchvácené pornografií patriarchálního násilí. Po výprasku jsem byla vykázána – přinucena zůstat sama v temnotě. Mamka za mnou přišla do ložnice, aby utišila mou bolest a svým měkkým jižanským hlasem mi říkala „Snažila jsem se tě varovat. Musíš přijmout, že jsi jen malá holka a holky nemůžou dělat to, co kluci.“ Ve službě patriarchátu byl její úkol potvrdit to, že táta udělal správnou věc, když tím, že mi vyčinił, obnovil přirozený společenský řád.

Pamatuju si tuto traumatickou událost tak dobře, protože to byl příběh, který byl znovu a znovu vyprávěn v naší rodině. Nikoho nezajímalo, že to neustálé opakování by mohlo vyvolat post-traumatický stres; to opakování bylo důležité, aby posílilo jak vyznění, tak ten zapamatovaný stav absolutní bezmoci. Vzpomínka na brutální výprask malé dívky – dcery – velkým silným mužem mi sloužila jako více než připomenutí mého genderovaného místa ve společnosti, bylo to připomenutí pro každou, kdo se dívala nebo na to vzpomínala, pro mé sourozence, muže nebo ženy, a pro naši dospělou matku, že náš patriarchální otec je vládce naší domácnosti. Měly jsme si pamatovat, že pokud nebudeme dodržovat jeho pravidla, budeme potrestány, potrestány i smrtelně. Tímto způsobem nás naše zkušenosti naučily tomu, co je to patriarchát.

problém je patriarchát, tak pracovat na jeho ukončení. Terrence Real nabízí tento hodnotný vhled: „Zpětvzetí celistvosti je proces náročnější pro muže, než zatím byl pro ženy, obtížnější a hlouběji ohrožující pro kulturu jako takovou.“ Jestli mají muži znovuzískat esenciální dobrotu mužského bytí, jestli mají znovuzískat prostor pro otevřenost a emoční expresivitu, která stojí v základu pohody, musíme si představit alternativy k patriarchální maskulinitě. Musíme se všechny změnit.

Když vezmeme v potaz neudržitelné a urážlivé požadavky kladené na muže, aby prokázali svou hodnotu v naší kultuře, proč nerevoltují? Proč muži neodpověděli na řadu zrad ve svých vlastních životech – na selhání svých otců plnit sliby – něčím, co by bylo obdobou feminismu?

Všimněte si, že se Faludi neodvážuje riskovat ani hněv feministických žen tím, že by naznačovala, že muži mohou najít spásu ve feministických hnutích, ani odmítnutí potenciálních mužských čtenářů, kteří jsou zatvrzele antifeminističtí, tím, že by naznačovala, že mohou něco získat tím, že se zapojí do feminismu.

Zatím je v našem národě vizionářské feministické hnutí jediný boj za spravedlnost, který zdůrazňuje potřebu ukončit patriarchát. Žádná masa žen nezpochybnila patriarchát a ani žádná skupina mužů nešla do popředí, aby vedla tento boj. Krize, které čelí muži, není krize maskulinity, je to krize patriarchální maskulinity. Dokud nevyjasníme tuto distinkci, muži se budou nadále bát, že jakákoliv kritika patriarchátu představuje hrozbu. Rozlišováním politického patriarchátu, který považuje za z velké části rozhodnutý, že chce ukončit sexismus [sic], terapeut Terrence Real vyjasňuje, že patriarchální ničení nás všech je zapuštěné do našich myslí:

Psychologický patriarchát je dynamika mezi vlastnostmi považovanými za „maskulinní“ a „femininní“, ve které polovina našich lidských vlastností je povýšena, zatímco druhá polovina je ponížena. Jak muži, tak ženy participují v tomto pokřiveném systému hodnot. Psychologický patriarchát je „tanec pohrdání“, perverzní forma propojení, která nahrazuje intimitu komplexními skrytými vrstvami nadřazenosti a podřazenosti, koluze a manipulace. Je to tento nepřiznaný náhled na vztahy, který dusil Západní civilizaci generaci po generaci a deformoval obě pohlaví, přičemž zničil vášnivé pouto mezi nimi.

Tím, že zdůraznil psychologický patriarchát, vidíme, že se na něm podílí všechny, a jsme vyvedeny z omylu, že muži jsou nepřátelé. Abychom ukončily patriarchát, musíme zpochybnit jak jeho psychologické, tak jeho konkrétní projevy v každodenním životě. Existují lidé, kteří umějí kritizovat patriarchát, ale neumějí jednat antipatriarchálně.

Abychom ukončily mužskou bolest, bychom efektivně odpověděly na mužskou krizi, musíme pojmenovat ten problém. Musíme jak uznat, že

Na této zkušenosti není nic unikátního, nebo dokonce vyjimečného. Stačí si poslechnout hlasy zraněných odrostlých dětí vychovaných v patriarchálních domovech a uslyšíte různé verze s tím stejným vzorcem, totiž s používáním násilí pro posílení naší indoktrinace a přijetí patriarchátu. Ve své knize *How Can I Get Through to You?*¹ rodinný terapeut Terrence Real vypráví, jak byli jeho synové do patriarchálního smýšlení zasvěceni, přestože jejich rodiče pracovaly na tvorbě milujícího domova, ve kterém by převládaly antipatriarchální hodnoty. Vypráví o tom, jak se jeho mladší syn Alexander rád převlékal za Barbie, do té doby, dokud chlapci hrající si s jeho starším bratrem neviděli jeho Barbie personu a svým pohledem a šokovaným, nesouhlasným mlčením mu dali vědět, že jeho chování je nepřijatelné:

Bez kousku zlé vůle, ten pohled mířený na mého syna vyslal zprávu. Tohle nesmíš dělat. A nosičem této zprávy byla velmi silná emoce: hanba. Už když mu byly tři se Alexander učil pravidla. Desetisekundová bezeslovná transakce byla dostatečně silná, aby od té doby odradila mého syna od toho, co dosud byla jeho oblíbená činnost. Takové chvíle uvádění² nazývám „normální traumatizací“ chlapců.

Abychom chlapce indoktrinovaly do pravidel patriarchátu, nutíme je prožívat bolest a popírat své pocity.

Mé příběhy se staly v padesátých letech; Realovy příběhy jsou nedávné. Všechny podtrhávají tyranii patriarchálního smýšlení, moc patriarchální kultury nás držet v zajetí. Real je jeden z nejosvícenějších myslitelů v oblasti patriarchální maskulinity v našem národě, a přesto dává svým čtenářům vědět, že není schopen udržet své děti z dosahu patriarchátu. Ony pak trpí útoky patriarchátu, stejně jako všechny kluci a holky ve větší či menší míře. Vytvářením milujícího domova, který není patriarchální, Real bezpochyby alespoň nabízí svým synům volbu: můžou se rozhodnout být sebou samými, nebo se můžou rozhodnout podřít se patriarchálním rolím. Real používá frázi „psychologický patriarchát“, aby popsal patriarchální smýšlení, které je běžné u mužů a žen. Navzdory dnešnímu vizionářskému feministickému smýšlení, které objasňuje, že patriarchálně nesmyslné nutně jen muži, většina lidí pokračuje v nahlížení

¹ Pozn. překl.: volně přeloženo: Jak se k tobě můžu dostat?

² Pozn. překl.: resp. indoktrinací

na muže jako na problém patriarchátu. To prostě a jednoduše není pravda. Ženy můžou být ve stejném sňatku s patriarchálním smýšlením a činností jako muži.

Prozíravá definice patriarchátu, kterou podává psychoterapeut John Bradshaw v knize *Creating Love*³, je zde užitečná: „Slovník definuje patriarchát jako společenské uspořádání vyznačující se převahou otce v klanu nebo rodině jak v domácích, tak v náboženských funkcích.“ Patriarchát je charakterizovaný mužským panováním a silou. Bradshaw také dále tvrdí, že „patriarchální pravidla stále vládou většině světových náboženství, systémů vzdělávání a rodinných struktur.“ Za neškodlivější z těchto pravidel považuje Bradshaw „slepou poslušnost – základy, na kterých patriarchát stojí; potlačení všech emocí kromě strachu; zničení vůle jednotlivců; a potlačení přemýšlení, kdykoliv se odklání od způsobu přemýšlení osoby v postavení autority.“ Patriarchální smýšlení tvaruje naše hodnoty a kulturu. Jsme socializovány do tohoto systému, ženy stejně jako muži. Většina z nás se naučila patriarchální postoje ve své původní rodině a většinou nám je předaly naše matky. Tyto postoje byly upevňovány ve školách a náboženských institucích.

Současná přítomnost domácností vedených ženami vedla mnoho lidí k domněnì, že se děti v těchto domácnostech neučí patriarchálním hodnotám, protože v nich není přítomen žádný muž. Předpokládají, že muži jsou jediní učitelé patriarchálního smýšlení. Přesto, mnoho domácností vedených ženami schvaluje a podněcuje patriarchální smýšlení s mnohem větším zápalen než domácnosti se dvěma rodiči. Jelikož jim chybí zažitá realita, aby zpochybnily falešné domněnky genderových rolí, ženy v takovýchto domácnostech idealizují roli patriarchálního muže a patriarchální muže samotné mnohem častěji než ženy, které žijí s patriarchálními muži každý den. Potřebujeme vyzdvihnout roli, kterou ženy hrají ve zvětčování a udržování patriarchální kultury, abychom pochopily patriarchát jako systém, který muži a ženy podporují stejnou měrou, i když se z něho mužům dostává větších odměn. Rozkládání a proměňování patriarchální kultury je práce, kterou muži a ženy musí zastávat společně.

Zřejmě nemůžeme rozložit systém, dokud kolektivně popíráme dopady tohoto systému na naše životy. Patriarchát vyžaduje mužskou dominanci všemi dostupnými prostředky, proto podporuje, propaguje a promíjí sexistické násilí. O sexistickém násilí slycháváme nejčastěji, když se ve veřejné

Zeptejte se feministek na diagnózu mužských problémů a často dostanete velmi jasné vysvětlení: muži jsou v krizi, neboť ženy správně zpochybňují mužské panování. Ženy od mužů požadují, aby sdíleli kontrolu veřejných institucí, a muži to nemůžou vystát. Zeptejte se antifeministů a dostanete diagnózu, která je, alespoň v jednom ohledu, podobná. Muži se trápí, říká mnoho konzervativních komentátorů, protože ženy zašly příliš daleko za své původní požadavky na rovné zacházení a nyní se snaží převzít moc a kontrolu od mužů... Co je tím myšleno: muži nemohou být muži, jen eunuchové, když nemají kontrolu. Jak feministické, tak antifeministické pohledy jsou zakořeněny v podivně moderním americkém názoru, že bytí mužem znamená být u řízení a vždy mít pocit kontroly.

Faludi nikdy nezkoumá pojem kontroly. Nikdy nebere v potaz, že představa, že muži v nějakém ohledu měli kontrolu a moc a byli spokojeni se svými životy před současným feministickým hnutím, je nepravdivá.

Patriarchát jako systém odepřel mužům přístup k plné emoční pohodě, což není to samé jako pocity zásluhy, úspěchu a moci vyvěrající z možnosti uplatňovat kontrolu nad druhými. Abychom doopravdy řešily mužskou bolest a mužskou krizi, musíme být jako národ ochotny odhalit tu drsnou skutečnost, že patriarchát poškodil muže v minulosti a pokračuje v jejich poškozování nyní. Pokud patriarchát vskutku odměňuje muže, násilí a závislosti v rodinném životě, které jsou všude tak rozšířené, by neexistovaly. Toto násilí nebylo vytvořené feminismem. Pokud patriarchát odměňuje muže, zdrcující nespokojenost, kterou většina mužů cítí ve svých pracovních životech – nespokojenost, kterou široce dokumentuje práce Studs Terkel, a která se odráží v pojednání od Faludi – by neexistovala.

Mnoha způsoby je kniha *Stiffed* opět další zradou amerických mužů, neboť Faludi tráví tolik času vyhýbáním se zpochybňování patriarchátu, že se jí kvůli tomu nedaří zdůraznit nutnost ukončení patriarchátu, pokud chceme osvobodit muže. Namísto toho píše:

Namísto přemýšlení o tom, proč muži odolávají ženskému boji za svobodnější a zdravější život jsem se začala zabývat tím, proč se muži zdráhají zapojovat do vlastního boje. Proč, i přes náhodné záchvaty vzteku se stále zvyšující se intenzitou, nenavrhli žádnou metodickou odůvodněnou odpověď na svoje potíže:

³ Pozn. překl.: volně přeloženo: Vytváření lásky.

„patriarchát“ passé. Často se stává, že když ve svých přednáškách používám frázi „imperialistický bělošsky-supremacistický kapitalistický patriarchát“, abych popsala politický systém našeho národa, publikum se zasměje. Nikdo mi nikdy nevysvětlil, proč je výstižně pojmenovat tento systém vtipné. Smích samotný je zbraní patriarchálního terorismu. Funguje jako zřeknutí se odpovědnosti, snižuje vážnost toho, co bylo pojmenováno. Naznačuje, že problematická jsou slova samotná, a ne systém, který popisují. Interpretuji si ten smích jako způsob, kterým publikum dává najevo své nepohodlí, když se mají postavit na stranu neposlušné antipatriarchální kritiky. Ten smích mi připomíná, že když se odvážím zpochybnit patriarchát otevřeně, riskuji, že nebudu brána vážně.

Občanstvo tohoto národa se bojí zpochybnit patriarchát, i když si přímo neuvědomuje svůj strach – tak hluboko jsou do našeho kolektivního nevědomí zapuštěna pravidla patriarchátu. Často říkáme svému publiku, že kdybychom chodily od dveří ke dveřím a ptaly se, jestli máme ukončit násilí mužů na ženách, většina lidí by to bezpodmínečně podpořila. Potom, kdybyste jim řekly, že mužské násilí na ženách jde zastavit jen tehdy, když ukončíme panování mužů, když vymytíme patriarchát, začali by se zdráhat, začali by měnit svou pozici. Přes všechny výdobytky současného feministického hnutí – větší rovnost pro ženy na pracovišti, větší tolerance odmítání pevných genderových rolí – patriarchát jako systém zůstal nedotčen a mnoho lidí nadále věří, že je jeho zachování nutné k přežití lidstva jako druhu. Tato víra se zdá ironickou, vzhledem k tomu, že patriarchální metody organizace národů, obzvláště spoléhání na násilí jako nástroje společenské kontroly, ve skutečnosti vedlo k vyvražďování milionů lidí na této planetě.

Dokud nebudeme schopny kolektivně připustit újmu způsobenou patriarchátem a utrpení, které způsobuje, nebudeme schopny řešit bolest mužů. Nemůžeme požadovat, aby muži měli právo být celiství, aby byli dárci a udržovatelé života. Samozřejmě, někteří patriarchální muži jsou spolehliví a dokonce i laskaví pečovatelé a živitelé, ale stejně jsou uvězněni v systému, který podkopává jejich duševní zdraví.

Patriarchát podporuje nepřítelnost. Je u kořenů psychologických nemocí soužících muže v našem národě. Přesto tu nemáme žádný hromadný zájem o mužský úděl. V knize *Stiffed: The Betrayal of the American Man*,⁶ Susan Faludi přikládá stručnou diskusi o patriarchátu:

⁶ Pozn. překl.: volně přeloženo: Ztuhlý: Zrada amerického muže.

debatě mluví o znásilnění a týrání páchaném partnery*kami žijícími ve společné domácnosti. Ale nejčastější formy patriarchálního násilí jsou ty, které se dějí doma, mezi patriarchálními rodiči a dětmi. Smysl takového násilí je obvykle posílit model panování, ve kterém je osoba v postavení autority považována za vládce nad těmi bez moci a je nadána právem udržovat tuto vládu skrz taktiky podrobení, podřízenosti a poddání se.

Jeden ze způsobů, kterými je patriarchální kultura udržována, je bránění tomu, aby muži a ženy říkaly pravdu o tom, co se jim děje v rodinách. Valná většina lidí vynucuje v kultuře jako celku nevyřčené pravidlo, které vyžaduje udržet patriarchát tajemstvím a tím chránit vládu otce. Toto pravidlo mlčení je udržováno např. tím, když kultura odmítá jednoduchý přístup ke slovu „patriarchát.“ Mnoho dětí se nenaučí, jak ten systém institucionalizovaných genderových rolí nazývat, tak málokdy ho pojmenováváme v každodenní řeči. Toto ticho podporuje popírání zkušeností jiných a našich vlastních zkušeností. A jak se můžeme organizovat na odpor proti systému, který ani nemůže být jmenován?

Není žádná náhoda, že feministky začaly používat slovo „patriarchát“ namísto běžněji používaných termínů „mužský šovinismus“ a „sexismus.“ Tyto odvážné hlasy chtěly, aby si muži i ženy byly více vědomy způsobů, jakými nás všechny patriarchát ovlivňuje. V populární kultuře bylo toto slovo používáno jen zřídka, a to i v době největšího rozkvětu současného feminismu. Protimužské aktivistky nebyly o nic víc svolné zdůraznit systém patriarchátu a to, jak funguje, než jejich mužské sexistické protějšky. Neboť učinit to by automaticky odhalilo představu o všemocných mužích a bezmocných ženách, mužích, kteří vždy utiskují a ženách, které jsou jen oběťmi. Položením viny za udržování sexismu pouze na muže mohly tyto ženy udržovat své vlastní spojenectví s patriarchátem, svou vlastní touhu po moci. Zakrývaly svou touhu být utiskovatelkami tím, že se převlékly do roucha oběti.

Jako mnoho vizionářských radikálních feministek, i já jsem se ohrazovala proti této zavádějící myšlence – předkládané ženami, které prostě měly plné zuby mužského vykořisťování a útlačku, že muži byli „nepřátelé.“ Již v roce 1984 jsem do své knihy *Feminist theory: From Margin to Center*⁴ zahrnula kapitolu s názvem „Muži: soudruzi v boji,“ která vyzývala všechny zastánkyně feministické politiky, aby zpochybňovaly jakoukoliv

⁴ Pozn. překl.: volně přeloženo: Feministická teorie: Od okraj po střed.

rétoriku, která přičítala veškerou vinu za udržování patriarchátu a mužské nadvlády mužům:

Separatistická ideologie vybízí ženy k ignorování negativních dopadů sexismu na mužskou osobnost. Dává důraz na polarizaci mezi pohlavími. Podle Joy Justice separatistky věří, že jsou „dva základní náhledy“ na problém pojmenování obětí sexismu: „Je zde náhled, že muži utlačují ženy. A pak je tady náhled, že lidé jsou lidé, a že nám všem ubližují pevné pohlavní role.“ ...Oba pohledy přesně popisují obtížnou situaci, ve které se nacházíme. Muži opravdu utlačují ženy. Lidé jsou zraňováni pevnými sexistickými rolemi. Tyto dvě reality existují společně. Mužský útlak žen nemůže být omluven uznáním, že existují způsoby, kterými rigidní sexistické role zraňují muže. Feministické aktivistky by měly přiznat tuto bolest a pracovat na změně – ta bolest opravdu existuje. Nevymazává nebo nesnižuje odpovědnost mužů za podporování a udržování své moci v patriarchátu za účelem vykořisťování a útlačení žen způsobem mnohem bolestivějším než vážný psychologický stres a emoční bolest způsobené mužskou konformitou se vzorci pevných sexistických rolí.

Skrze tuto esej jsem zdůrazňovala, že zastánkyně feminismu se účastní na bolesti mužů zraněných patriarchátem, když falešně reprezentují muže jako vždy a jediné mocné, jako vždy a jediné získávající privilegia ze své slepé poslušnosti patriarchátu. Zdůraznila jsem, že patriarchální ideologie vymývá mozky mužům, aby věřili, že jejich panování nad ženami je prospěšné, když není:

Feministické aktivistky často jen potvrzují tuto logiku, kdybychom neustále měly pojmenovávat tyto činy jako výrazy zvrácených mocenských vztahů, obecného nedostatku kontroly nad svým chováním, emoční bezmoci, extrémní iracionality a v mnoha případech přímo šilenství. Mužské pasivní přijímání sexistické ideologie dovoluje mužům falešně interpretovat toto narušené chování pozitivně. Dokud je mužům vymýván mozek tak, že násilné panování a zneužívání žen považují za privilegia, nebudou moci pochopit újmu, kterou páchají na sobě či jiných, a nebudou mít motivaci se změnit.

Patriarchát od mužů vyžaduje, aby se z nich stali emoční mrzáci, a aby tak zůstali. Vzhledem k tomu, že je to systém, který odpírá mužům plný přístup ke svobodné vůli, je pro kteréhokoliv muže kteréhokoliv třídy těžké postavit se patriarchálnímu rodiči, ať už je jím muž nebo žena.

Muž, který byl mým primárním partnerem⁵ již více než dvanáct let byl traumatizován patriarchálními dynamikami ve své původní rodině. Když jsem ho potkala, ještě mu nebylo třicet. Zatímco své formativní roky strávil ve společnosti násilného alkoholického otce, jeho poměry se změnil, když mu bylo dvanáct a začal žít sám s matkou. V počátečních letech našeho vztahu mluvil otevřeně o své nevráživosti a vzteku, který pociťoval vůči svému týrajícímu otci. Nestál o odpuštění nebo pochopení okolností, které tvarovaly a ovlivnily život jeho otce, ať už v dětství nebo v jeho profesním životě vojáka.

V počátečních letech našeho vztahu byl extrémně kritický vůči mužské dominanci nad ženami a dětmi. I když nepoužíval slovo „patriarchát“, rozuměl jeho významu a stavěl se proti němu. Jeho jemné, tiché způsoby často vedly k tomu, že ho lidé ignorovali, protože ho považovali za slabého a bezmocného. Když mu bylo třicet, začal si přisvojovat víc machistickou personu, čímž začínal přijímat model panování, který kdysi kritizoval. Oděnění se do hávu patriarchy mu přineslo větší respekt a viditelnost. Tíhlo k němu více žen. Ve veřejných sférách získával více pozornosti. Jeho kritika mužského panování ustala. A vskutku, začal trousit patriarchální rétoriku, říkal ty samé sexistické věci, které by ho v minulosti znechucovaly.

Tyto změny v přemýšlení a chování byly způsobeny jeho touhou být akceptován a afirmován na svém patriarchálním pracovišti a byly racionalizovány jeho touhou po tom získat náskok. Jeho příběh není neobvyklý. Chlapci, které patriarchát týral a udělal z nich oběť se z většiny stávají patriarchálními a začnou ztělesňovat násilnickou patriarchální maskulinitu, ve které byli dříve schopni jasně rozpoznat zlo. Jen málo mužů, kteří byli ve jménu patriarchálního mužství brutálně týráni jako chlapci, odvážně odolává vymývání mozku a zůstává věrno sami sobě. Většina mužů patriarchátu tak či onak podlehne.

Vskutku, kritika patriarchátu pocházející od radikálních feministek byla v naší kultuře prakticky umlčena. Stal se z ní subkulturní diskurz dostupný pouze vzdělaným elitám. I pro tyto kruhy je používání slova

⁵ Pozn. překl.: původně primary bond.